

21.5.2018

Dnro 57/61/18

Eduskunnan lakivaliokunta
<Nmi>
<Lähiosoite>
<Postiosoite>

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 9. ja 17.5.2018

Asia: HE 65/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen mukaan esityksessä on kysymys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan uudistuksen edellyttämistä teknisistä muutoksista rikoslakiin.

Tekniset muutokset ovat tietysti tarpeen. Valtakunnansyyttäjänvirasto kiinnittää huomiota kahteen seikkaan.

Hallituksen esityksen perustelujen kohdassa 1.5 on käsitelty virkamiehen ja julkista luottamustehtävää hoitavan henkilön määritelmää.

Hallituksen esityksessä on viitattu hallituksen esitykseen HE 16/2018 vp sisältyvän ehdotetun valinnanvapauslain rikosoikeudellista virka- ja vahingonkorvausvastuuta koskevaan 75 §:ään. Sen mukaan yksityisen suoran valinnan palveluja tuottavan sosiaali- ja terveyskeskuksen ja suunhoidon yksikön palveluksessa oleviin sekä yksityisen suoran valinnan palveluntuottajan alihankkijan palveluksessa oleviin sovelletaan rikoslain 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Sama koskee asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin perusteella palveluja antavan, palveluntuottajain 10 §:n mukaisessa rekisterissä olevan palveluntuottajan palveluksessa olevia. Erityisille virkavastuusäännöksille tavanomaiseen tapaan valinnanvapauslain 75 §:n mukainen virkavastuu koskisi kaikkia yleisiä virkarikoksia.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys liittyy laajaan lakipakettiin. Siksi olisi tarpeen esittää, mikä tämän lakipaketin seurauksena muuttuu.

Nykyisen lain voimassa ollessa esimerkiksi hoitovirheitä arvioidaan rikosoikeudellisesti eri tavoin riippuen siitä, epäilläänkö hoitovirheestä yksityistä vai virassa olevaa terveydenhuoltohenkilöä. Hoitotoimenpiteissä, lukuun ottamatta esimerkiksi potilaan määräämistä tahdostaan riippumattomaan hoitoon, ei yleensä ole kysymys julkisen vallan käyttämi-

21.5.2018

Dnro 57/61/18

sestä. Yksityinen terveydenhuoltohenkilö ei siten voi syyllistyä virkarikokseen tehdessään hoitovirheen. Sitä vastoin virassa olevat terveydenhuoltohenkilöt voivat syyllistyä virkarikokseen tehdessään vastaavan hoitovirheen. Mikäli hoitovirheestä on seurauksena ruumiinvamma, sairaus tai kuolema, molemmat voivat syyllistyä vammantuottamukseen tai kuolemantuottamukseen.

Lakivaliokunnan lausunnossa olisi tarpeen käsitellä sitä, kuinka esimerkiksi hoitovirheiden rikosoikeudellista vastuuta arvioidaan tämän lakipaketin seurauksena eri terveydenhuoltohenkilöryhmien osalta. Kriminalisoidaanko tällä lakipaketilla yksityisten terveydenhuoltohenkilöiden hoitovirheet. Koskeeko uusi rangaistavuuden laajennus kuitenkin vain yksityisen palveluksessa olevia terveydenhuoltohenkilöitä, mutta ei julkisyrityksen palveluksessa olevia työsopimussuhteisia terveydenhuoltohenkilöitä. Onko tällaisella rajanvedolla asianmukaisia perusteita.

Lakivaliokunnan lausunnossa olisi myös aiheellista ottaa huomioon se, mitä vaikutuksia virkarikossäännösten kohteena olevan henkilöpiirin laajennuksella on resurssitarpeiden kannalta. Hoitovirheiden tutkiminen on pitkäkestoista tutkintaa ja vaatii erikoistuneita poliisimiehiä ja syyttäjiä. Valviran kotisivujen mukaan Valviraan on vuosittain tullut yli tuhat terveydenhuollon valvonta-asiaa. Samanlaista työnlisäystä saattaa seurata virkarikossäännösten soveltamisalan laajentamisesta sosiaalipalvelujen puolella.

Toisena asiana totean, että ehdotetun 40 luvun 11 §:n 1 kohdan mukaan rikoslaissa tarkoitetaan virkamiehellä muun muassa henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtion liikelaitokseen. Säännöksen perustelujen mukaan myös kunnan ja maakunnan liikelaitokseen virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa olevat henkilöt olisivat vastaavasti rikoslain tarkoittamia virkamiehiä. Tämä ei kuitenkaan ilmene nimenomaisesti säännöksestä. Mielestäni olisi johdonmukaista, että myös heidät mainittaisiin säännöksessä.

Valtakunnansyyttäjä

Raija Toiviainen

Valtionsyyttäjä

Jorma Äijälä